

Finansielle investeringer for til sammen 3,5 milliarder kroner:

MER ETISK ENN FØR

Av Erik Hagen, Norwatch

Norwatch har kikket i sparegrisene til ti av Norges største humanitære organisasjoner. Bevisstheten om etiske investeringer har økt kraftig de siste årene, men ikke alle har fulgt godt nok med i timen. Flyktninghjelpen investerer fortsatt i aksjefond som ikke er etiske.

For noen år siden ble det oppvaskstemning i Krefteforeningen og Den Norske Lægeförening da det kom fram at de to organisasjonene var deleiere i de største tobakkselskaper i verden. Dette er de ideelle organisasjonenes investeringskrekke; når finansinntektene stammer fra selskaper som motarbeider organisasjonenes egne formål.

Regnskapene og retningslinjene som Norwatch nå har gjennomgått, viser at de humanitære organisasjonene er åpne om sine finansielle plasseringer og har en større etisk bevissthet enn øvrige investorer i Norge. Og det er store investeringer det er snakk om. Norwatch' gjennomgang viser at de ti organisasjonene har plassert 1,7 milliarder i rentefond, en halv milliard i aksjefond og 1,3 milliarder i bankinnskudd. I tillegg har flere organisasjoner investert i enkeltobligasjoner, hedgefond og eiendom. Suverent størst er Norges Røde Kors. Av de 3,5 milliardene som de ti organisasjonene har til disposisjon, tilhører 2,1 Røde Kors.

ULIK POLITIKK, SAMME RESULTAT

Av de ti humanitære organisasjonene som Norwatch har sett på, er det fem som investerer i aksjer: Norges Røde Kors, SOS-Barnebyer, Redd Barna, Flyktninghjelpen og Kirkens Nødhjelp. Til sammen har de plassert rundt en halv milliard kroner – eller en syvdel av de ti organisasjonenes samlede egenkapital – i aksjer. Det er i aksjemarkedet det er flest fallgruver, og investorene må holde tungen rett i munnen for å ikke plassere pengene i etisk tvilsomme selskaper.

Kun to av de fem har utviklet egne retningslinjer for investeringene; Røde Kors og Kirkens Nødhjelp. Hovedprinsippene for disse retningslinjene er at fondsforvalterne skal styre utenom kontroversielle bransjer som våpen, porno, tobakk og alkohol. Kirkens Nødhjelp har nulltoleranse overfor de fleste av disse bransjene, til og med overfor gambling, som ironisk nok er den viktigste inntektskilden til flere av de øvrige norske humanitære organisasjonene. Røde Kors, på sin side, tolker det som greit at selskapene kan få operere med både våpen, porno, tobakk og alkohol, så fremt de kontroversielle aktivitetene utgjør mindre enn ti prosent av selskapenes totale omsetning.

Selv om Røde Kors og Kirkens Nødhjelp ikke har like strenge retningslinjer, har de imidlertid styrt unna bransjene på nøyaktig samme måte ved å kun investere i såkalte etiske fond. Slike fond er vanligvis positivt eller negativt «filtrert». I positivt filtrerte fond har banken investert i alle slags bransjer, men bare i de selskapene som er dyktige på samfunnsansvar. Negativt filtrering betyr at fondene unnlater å investere i uønskede bransjer.

Også aksjeinvestorene SOS-Barnebyer og Redd Barna, som ikke har utviklet egne etiske retningslinjer, har besluttet å plassere sine midler i slike etiske fond. Til tross for at de har ulik politikk, følger altså fire av de fem organisasjonene som har investert i aksjer, samme praksis. Tatt i betraktning at bruken av etiske fond fortsatt er ganske uvanlig i Norge, er det iøynefallende at nesten alle aksjeinvesteringene til de humanitære organisasjonene er plassert i slike fond.

TROR PÅ DNB NOR

Flyktninghjelpen kommer dårligst ut. I tillegg til at de først nå har kommet i gang med å utvikle egne etiske retningslinjer, har de mestparten av sine aksjeplasseringer i fond som ikke er «etiske». Organisasjonen har overlatt 10,1 millioner kroner i norske og utenlandske aksjefond hos DnB Nor Kapitalforvaltning. I likhet med de fleste andre organisasjonene, har de tillit til at DnB Nor kjenner kunsten å drive etisk kapitalforvaltning, og dette har vært en forutsetning når de har valgt DnB Nor.

– DnB Nor har et eget såkalt «etisk råd» og arrangerer blant annet seminarer for kunder med etikk som tema, sier presseansvarlig i Flyktninghjelpen Astrid Sehl.

Sannheten er at DnB Nor har vært sene med å garantere at porteføljene holder en etisk minimumsstandard. I fjor, etter avsløringen om at DnB Nor hadde aksjer i en omstridt asiatisk landmineprodusent, nedsatte banken et internt team som skulle fungere som «etisk råd» for investeringene. Men dersom man tar en titt på DnB Nors hjemmesider finner man enkelt ut at rådets arbeid går sakte. Fram til april 2006 hadde banken ennå ikke luket ut atomvåpen- og klasebombeprodusenter fra sine fond. Flere selskaper som Oljefondet hadde svartelistet var fremdeles blant DnB Nors investeringer. En rask gjennomgang av DnB Nors fond viser at det er svært få banken presenterer som «etiske».

Ett av de to etikkfrie DnB Nor-fondene som Flyktninghjelpen har investert penger i, er blant annet inne i det dansk-britiske konsernet Group 4 Securicor, et av verdens største sikkerhets-selskaper. Group 4 Securicor har vaktersonell i 110 land i verden, leverer tjenester både til sivile og militære institusjoner. Flere av gruppens prosjekter har høstet stor kritikk. Kontroversene gjelder blant annet selskapets tette samarbeid med det israelske militæret, tidligere bevokning av ulovlige jødiske bosetninger på okkuperte Vestbredden, og gjentatte overgrep mot asylsøkere som eskorteres fra Storbritannia til hjemlandet av vakt-selskapets personell.

Da Norwatch snakket med Sehl var hun ikke kjent med at organisasjonen hadde investert i selskaper utenfor Norge.

– Jeg har nå hørt med DnB Nor, og de bedyrer at de følger alle slags internasjonale konvensjoner og regelverk. Men det du sier er en veldig relevant problemstilling, og vi er glad for at dere ser på disse spørsmålene. Vi ønsker selvfølgelig ikke å investere i selskaper i uetiske bransjer, sier Astrid Sehl til Norwatch.

Flyktninghjelpen har ifølge Sehl vært igjennom store omlegginger de siste årene, og en intern arbeidsgruppe er nå i ferd med å gjøre en grundig gjennomgang av organisasjonens etiske retningslinjer, inkludert reglene for kapitalforvaltning. Sehl forklarer at når arbeidsgruppen er ferdig med arbeidet, vil Flyktninghjelpen be DnB Nor om en skreddersydd etisk investeringspakke.

MANGLER ETISKE RENTEFOND

En tredel av den samlede egenkapitalen til de ti organisasjonene – over halvannen milliard kroner – er plassert i rentefond. Men i Norge har ikke etiske rentefond vært diskutert, og finnes ikke på det norske markedet.

Et rentefond er et fond som investerer i andre verdipapirer enn aksjer. Det finnes to typer rentefond; obligasjonsfond og pengemarkedsfond. Særlig er pengemarkedsfondene populære blant organisasjonene. Disse har bindingstid på maksimalt ett år, og har lav risiko.

I enkelte land har det begynt å bli etterspørsel etter etiske rentefond. Blant annet skal flere kunder i USA ha vært misfornøyde med å investere i amerikanske statsobligasjoner, ettersom de mener det bidrar til å finansiere landets militære prosjekter. Men i Norge har ikke etiske rentefond vært ansett å være like relevant som etiske aksjefond. Rentefondene som de fleste humanitære organisasjonene har investert i, består av verdipapirer utstedt av institusjoner og selskaper i Norge.

Økonomisjef i Redd Barna, Anders Bade, sier til Norwatch at han har vært på utkikk etter etiske rentefond. Redd Barna har 225 millioner kroner i slike fond, 80 av dem ble samlet inn på en TV-aksjon et par år tilbake.

– Jeg har tidligere etterspurt rentefond med etiske kriterier hos norske finansinstitusjoner. Det har jeg ikke funnet, sier Bade.

Bade forsikrer om at Redd Barna har plassert midlene i trygge fond, bestående av rentepapirer utstedt av norske kommuner og institusjoner. Svært få av de norske organisasjonene har investert i utenlandske rentefond. Så vidt Norwatch har kunnet finne ut, er Norges Røde Kors den eneste som har plassert kapital i amerikanske statsobligasjoner. ☺

Denne artikkelen publiseres samtidig i Verdensmagasinet X og på Norwatch.no

Norske humanitære organisasjoner rangert etter totale finansielle investeringer. Status per 31.12.2005. Tall i millioner kroner. De fleste tallene er foreløpige. Ulike NGOer har ført regnskapene på ulike måter, noe som gjør det vanskelig å stille dem opp mot hverandre. 3,53 milliarder kroner forvaltes tilsammen av de ti organisasjonene Norwatch har gjennomgått.

	NORGES RØDE KORS	SOS-BARNEBYER	REDD BARNA	FLYKTNING-HJELPEN	KIRKENS NØDHJELP	NORSK FOLKEHJELP	CARE	PLAN NORGE ¹	LEGER UTEN GRENSER	MISJONS-ALLIANSEN
Plassert i aksjefond	425	7,5	27,4	10,7	28,7	-	-	-	-	-
Plassert i rentefond	1138	176,1	225	41,9	73,6	21 ²	-	-	-	6,4
Plassert i enkeltobligasjoner	-	1,6	-	-	-	-	-	-	-	-
Plassert i hedgefond	72	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bankinnskudd	480	135,5	101	218	134,3	ca 140-150	35,1	20,2	10	≤5
Sum finansielle investeringer	2115	320,7	353,4	270,6	236,6	ca 161-171	35,1	20,2	10	≤11,5
Finansinntekter³	115,5	ca 9,3	8,5	5,1	5,3	ca 3	0,1	1,2	0,53	0,55
Driftsinntekter⁴	1985	ca 307	505	589	779,9	ca 825	101	268	136	ca 80
Etiske retningslinjer	Ja, vedtatt 2003.	Nei. Har tillit til fondsforvalteren. Etiske aksjefond.	Styret vedtok 2003 at Redd barna i all hovedsak skal benytte etiske fond.	Nei. Har tillit til fondsforvalteren. Er i ferd med å utvikle retningslinjer.	Ja, vedtatt av styret 1996, senere endret en rekke ganger.	Ja. Systematisert og satt sammen i 2005.	Nei. Hvis de velger å gå inn i fond, skal de vurdere det.	Nei. Plans hovedkontor i utlandet har vedtatt en investeringsstrategi som ikke omfatter etikk.	Kapital som forvaltes av økonomikontoret i Belgia, følger retningslinjer som belgjerne utviklet i 2002.	Har vedtatt å ikke investere i aksjer. Ingen retningslinjer utover det.

¹ Plan Norges regnskapsår er fra 1. juli til 30. juni. Tallene gjelder fra 30. juni 2005 og tilhørende regnskapsår. ² Norsk Folkehjelp har plassert 21 millioner i kombinasjonsfond (som inneholder både aksjer og obligasjoner) ³ Brutto. Inkluderer renter og avkastning. ⁴ Totale ordinære driftsinntekter. Inkluderer statsstøtte og egeninnsamlede midler.